

Euskel Itzala

Emakumea eta Aberria

Enbeita'ren eguna

Auskok ondo iritzi diola, egun ontan Kepa'rentzat oroi menori eukizia, jakinian gaude, eta ezpaitik ez degu Emakumea abertzale bat berri geratuko ez dala on-iritzi oni erantzun gabe; iezpa da, ba, Enbeita guzian oleskarria! Geure ongi-nai agertu egin bear diogu ba.

Ea ba; biar Deun Kepa jaia, ura baikoitzean ego dedili neskatzat bat gutxinez gure deira igittuko dana abertzale arteen hakoitzak al duana ikastetza; ia zein uritakoak geyen geran. Agetari guzioak, Enbeita'ren bezua egiteko bere guzian, aitzailekoak eta zentzatzen ditzak, eta batzuk ditzak, eta besteari biotz barru-barrutik eskerrak eman ditzak.

Laister inguruak alaitu ditu txuandako joaleak eta batzuk bide batetik bestekat bestetik, inguruko basetxietako gizon, anera, neska, mutil eta umetxuak, guziaz arpegi alaiatz doaz; anera eta umial zein bañu, zefick lora-sorta ederragoa kartela. Alaitasun onetzaez oldosten nagotia, eldu dira baita inguru aben jabe dan andera aundikuntzak ematen sendikoekin, Pantzeskarat Abat meza-emalle berenek daskarrela.

Anderarekin eta bere lagunen etorrerak guzioek gelditzen gaitu eta anderarekin lekideaixi itxas zabalak erakusten diola ikusirik, belarrik ekarriz ditzak gizonak galde egiten dit:

—Nundik dator pralle au?

—Arantzazu'tik, dasayot.

—Ai! Arantzazu'n ikusiko ditu mendi galantak, bafian ez "Deun Katarife"-tik beza itxaso ederrik.

Nik use, baserritarra daskakidana berri oldosten dagola lekidea itxas zabalari begira geldituta, eta bear baina besta guizaki ere berau gelditu dala ikusita.

Nekezen datozena zai-allditxo batzen egon ondoren jaupa eman da txauno txukin txikian; jaupa egilearen eskeñia, entzularen otoyak eta bakoitzaren lore-sorten likurtak, Josu'ren bere Ugutzalaren bidea diojakioa.

Eta jaupa ondoren zelaira urtenda, aibek sortak eta landak onetsi dituan bitartean, baserritar mordo aren erdian andera aundikia ikusita neure artean oldostu det: "Lersundiko kondesa areto apaietako bakaldun asko eta askotan izango zan; baña oyetako bakalduntzal ez dio bere izenari ain goropen aundirik ditzak, oitura bat zainduaz, aber artera igotzeko nekeka artuak eman diona baño."

Eta abendaren izkuntzan andrak agurten zegoen bitartean, aberriaren gauzenatzko azalteen zuan maitasuna, zeruan ordaindu zegiola Jaunari esku nion.

TENE

ONDARROA'N. — "Miren Edurne", Badiola'tar Iñaki eta Aristondo'tar Katarife'ren alabeari; aitana bitxi Azpiazu'tar Deunorat eta Badiola'tar Emile.

Zorijonak ume ta guraso eta aitama bitxijeri. O'antxe beti euzkotar zintzo gustijkat.

Datorren igandian Zornotza'n

—JAUNGOIKO-ZALE"

—Emen naor ba, atzoko izketa jarrizaitzen.

—Eta, urrian, atzokoa aziuta.

Bafia... aldatza ezin igaro ibili gabek; eta ezin gogoari ikuskuinez nai aibat atsegina eman geldi egin ezik; eta ere igo egin bear; eta igos bida erteko lotxoko bilduz neurri sorta egin bear; bañu ez du bere sortatzera onetsiko Deun Jon goizean? Orrengatik, gañera orduko nik ere neurri sorta ba beti.

Eta txauno ondora eldu naizenez batera heronen ondoko zelai ederrian jau-pa-zai dauden baserritar artekit, ubildu zaitzat Andre atsegina bat miliz eta igaliz egindar daukan txorta ederretik gerez torto-

—Ez oixe!... ta gure bozu berresan-gotzut atzo esan genduna.

—Ia esaiux, ba.

—Zornotza'ko "Zelayeta"-n batzauko dirala amar erritako umiel, sarkiketa datazonalak, eta clexara zuzenduko dirala ereserki bat abestuz, anamarretako me-sa nauisje entzun, da erriko eskoletara zuzenduko dirala; an ikarri-azo danai, eta gero doñiria azterketa egindo yakezala, ia zenek onduen dakien euzkeraz doñiria, ta onenai sarijek emon.

—Nik use neban baño buru azitxuana dozu.

—Tira, tira, gordeixu adarroi, ta orain esaistau arratsaldian zaintzuk jai egingo diran.

—Arratsaldian, iruretan, elextan agurteza ta Gure Jaunaz onesprena, umiek abestuz.

—Parkatu, Kirikifio, agurtzea zer da, ta zer onesprena.

—Argurtean erosarijua da, ta onesprena bedeinkaziñua.

—Zuzu arrurra.

—Zeure baimenaz. Lauretan, sarijek banatzeko, an da, umier eskura emoteko jaitsu bat egindo da, onetra:

1.—"Kistar-Ikaste" ereserkija.

2.—Umier alkarrizketak.

3.—Oraintxe eraldu eta abesbatzak (orfeu) lenengo abestaldia egindo dau, onexek abesturik.

—Goiko mendijan.

—Txalopin-txalo.

—Maitasun ofizacea.

—San Juan de la Portafetaria.

—4.—Bazkide dan abade jaun batek itzaldia "Jaungoiko-Zale"-ren asmoetza.

5.—Beste bazkide abade jaun batek itzaldia.

—Sarijek banatzia.

6.—Umier abestjak:

—Basa-txoritxu.

—Lenengotxu ori

—Kukurruku.

—Ai Kepandon.

—Bakixu, Kirikifio, ja oso poita da!

—Batez-be orreke umier abestijok en-tzutzen exin asetu ixaten gara gu euzkel-dun utsok... zein gauza gozatsun iban eman zein da goiz onta baserritar arteko oitura bat zainduaz, aber artera igotzeko nekeka artuak eman diona baño!"

Eta abendaren izkuntzan andrak agur-

ten zegoen bitartean, aberriaren gauzenatzko azalteen zuan maitasuna, zeruan ordaindu zegiola Jaunari esku nion.

KIRIKINO

Arrats-apalean

Euzkizia ditzaketa itxas-altzoan; Dardarka dargoz izpiak, Erraldoi larriz loakartuak Lez, geldi daudet ontiak.

Sutan oideak, bai dirudite.

Timist lantzen dan labea;

Ta itxas-azala, ortzen ispillu,

Su ta odolezk orea.

Eme-eme, margo aldatus,

Suzko gorritik-zuria ia-

Eldu da oztin ilumarrano.

Gabaren iragarkia...

—Agur ta ondo bixi.

Arkaitzen aurka, orru-orralka, Jaustegi dana, larri-itzala?

—Euguzkia il da... itxas-altzoan Itzali du bere garra.

Intz tantotxuak loretan dagerz...

Izadiaren negarra...

Argi ta itzalak, gau ta eguna, Atsegina ta atsekabea;

Su ta odola; gaur baretasun,

Biar, ekaitz onizca...

—Ai! ona emen gure biotzan Gertzen danan antza...

IRUÑATAR ALEXANDER

Izparrak bidaiz

Laburdi

PILOTA TOKI BERRI BAT DONA-PALEON

Nahiz Laburdi'ko mugan yarria dagon, eta izanagatik Kaskoien autzo, Donapaleo'k kartuak zaindu ditu euskaldunen jaiderak, eta bereziki gure mintzairia mai-tea. Bikitartearen lehen beira aldean, ye-sik ez da ikhusten gauzeten, gure arbacoen orroitzapenaz goraki mintzo denik; ez da etzabendatzen bat mendie bat duenik; eliza bera ere gure denporakoa da,

Buru burutu hirur mila arima dire kota-zen Donapaleo'n, bainan nola batire etxeak elgarri josiak, hiri batzen itsura hartzen du. Nola ez eman hiri batzen iza-na, haiz ikhusten denaz geroz auxitegiako etxeak, yehuen artean makurrik balin bado-xutxentzen dituenak; ta dire beraz lege jakintsunak. Guizuz gainetik tokia izan behar aheratzen, zeran ezagutzen ditu gun hainitz etxeko jaun arras ongi dironak, osasunet bai eta ere ontasunet eta diruz. Ikuaketa dabilan bidatzkoia ira-gaiten al ditzon zorbez horen Uarte'ko yauregi zaharraren begizatzen.

Orai due'l zonbitz ilabete, Donapaleo'ko yaun aipatu batzuek, biltzar bat egiten zuten auzapeztagien, eta denek zuten irakaski pilotak toki berri batzen egiteko xedea. Erran eta egin, laster eskuratzen egingai horrentzat behar zen dirua, langileak beraña bildu, eta harren franki-yarri ziren bakotxa bere lanean, nun gaur ari baitire, azkeneko apainduren emai-

Nahiz hiriazen erdian izan, pilotak toki hori yarriago ikhusten ahal den lehku-ri arinenean. Gisa guziz egiazki begikoa da: baditu ehun metro luze eta emezor-tsi metra zabal, aintzin gileban bi pare-takin, amabi metra gora direnak, eta pi-lota tokiko zabaltasuna hartzen dutenak. Bi aldetarik buruen buru, edaten dire yeden yar tokiak, ximentez eginak, eta bat bertzearen gainean czarriak, nola zezen yatzekoek tokieta.

Eldu den Santa Madalenako bestetan, Uztalaren 22'an estrainatuko da pilotak toki hori, haundientza ederrenea, Hirur egun iraunen due bestek. Gauzen ongi egiteko autautuak diren yaunek, yadanki izana dute mendi bi aldetako pilotarien baimena eta hari dire alai bezein partida ederra egin beharre, nahiz Iuzean, nahitze bila txisteraz eta esku utsez. Yesu berririk gertatzen ez bada, una nolakoak izanen diren orduko eginkizunak.

Lizkero edo reboteko partida yokatzen daitezkeen arratsaldean, Uztalaren 22'an Ikuhsiko dire bortz Oriolar pilotari ai-

patauk, alde batetik, eta Goyetxe, Lemoinen eta bertere hirur Saratar, bertere aldetik.

Biarameanean yokatuko da bleka parti-da bat txistera laburrekin, atxiki tipian, lehengi denboretan bezala. Atsegina haundiarekin opatuko ditugu Enbil, Rekondo, eta oinekin etorriko diren mendiz bertze aldeko euskaldun anaiak.

Astearte arratsaldean bleka partida esku-za utsokatzen izan da: Dongaitz bi anaiek eta Poutxiant, mendiz aldeko hiru-ekuskaldunen kontra.

Bertze alde, astelehen eta astearte arratsaldetan yokatuko dire bi partida tri-nketan.

Igande arratzaldean izan dire Bordabera-Berriko errepiretan zaldiz lasterrak.

Denez gainetik, euskaldunek maite ditugun iluskiusko ditugu, xuberatar mu-xikoak eta euskaldun koplaia.

Atsegina ikhusten dugu Donapaleo'ko euskaldun yendeak ez duela yeu sober-asten gauzak aundizki egiteko, eta ez li-takela eurezki gogobeteko egindai hau-taz pozik gelditzen ez dena. Agian denboraz sagunduak izan betitz.

J. G.

Sara'tik erearao-25.

Lekeitio

DONIAN JAYAK

Pozkiro eta atseginez igaro ditugu jai eta oner.

Larumbata gabeko zortziretan suzirko batzuk asietia emon geuntas.

Gero Donian su audi bat egin gure batzoko baratzian, eta bere inguruan tanbolin txistuak dansa garbia ugari egun genduna. Bertara e'du zan erriko gasteri gustia.

Donian goixian 8'retan jaupa ixilla eta jaunartze orokorra enik genduan, elduriak abertzale asko.

Amakia ta erditzen jaupa abesti os-tian, ikurriñagaz batera urtada, dantzatu eden dantz-tokian bertoko ezpat-a-dantza alda bai; ain ederto egin eben ze an egoan otez gusiak onto txalotu ebazten.

Ondoren euki genduan gure batzokiko mazpien batzak eder bat.

Arratsaldian bertoko jentilak egin eban aurreko eder bat, eta jarraitu eban erron-omiera ilusztzira arte, jente gustia atseginez geratutik.

Ikusten da errito atseginduteko ez da-gola geure jayak lakoik.

Gabian zan emoteko antzerki-jai bat, baña Garzia-Azumendi sendiari seinde bat ilakoak (G. B.) egin emon izan zaun. Lagundutzen dantsegu gustiari atsakabian.

MENDIGOIZALIAK.—Deun Jon eguna jazak bertzen antolatuta geukazalako ezin iban izan gihau Deun Eupene txadonak tontorrera eta orregaitako dei egiten yake albo errjetako gustieri datorren iganderako. Egongo diran jauen zertzel-dia urengó, egun batez emongo dogo.

—Ia mutillak igandian egun eder bat igaroten Urregarai!

LAGUNAK

Bagilla-26.

Ermu

DATORREN IGANDIEN EZKEL-IDAZLIEN BATZARRA

Aspalditxuan iragarrita egun batzarr edo jai au datorren igandian ospatikoa da. Ermu'n, erri ontan.

Bada di